

Czene Gréta

A hadtudomány disszeminációja a Magyar Hadtudományi Társaság tevékenységében

Bevezetés

A globális biztonsági kockázatok, fenyegetések megjelenési formájukat, arányukat, intenzitásukat és területi jellegüket tekintve napjainkra jelentősen megváltoztak. A huszadik században végbemenő társadalmi-gazdasági átrendeződések következtében megjelenő válságok még viszonylag jól kiszámíthatók voltak, alakulásuk, lefolyásuk többé-kevésbé befolyásolható volt. Napjainkban (köszönhetően a globalizációnak és az interdependenciának) az újabb világméretű válságok és fenyegetések már összetettebb képet mutatnak, így ezek nehezebben felismerhetőek, ezért befolyásolásuk és kezelésük is komplexebb módszereket igényel.¹ Összefoglalva elmondható, hogy miközben nincs mindenkinek hatása a folyamatokra, a folyamatoknak hatása van mindenkire,² így a civilizációra, az országok biztonságpolitikájára, a nemzeti katonai doktrínákra és nemzeti biztonsági stratégiákra is. A Magyar Hadtudományi Társaságnak ezért ezen biztonsági kockázatoknak és fenyegetéseknek az elemzésével, értékelésével, a biztonsági környezet stratégiai előrejelzésével, a várható fenyegetéseknek a lehetőségekhez képest pontos meghatározásával is foglalkoznia szükséges. Elemzésemben felvázolom Társaságunk lehetséges jövőbeni disszeminációs feladatait a hadtudomány tükrében, valamint az EU-tagság és a NATO szövetségi viszony adta legfontosabb téma lehetőségeket, amelyek szorosan összefüggnek a szűkebb és a tágabb biztonsági környezetünket érő kihívásokkal, hiszen globalizált világunk problémái felvetik a megoldásban szerepet játszó ismeretanyag keresését és annak folyamatos bővítését.

---

¹Lénárt Ferenc: Változó világ - fejlődő hírszerzés és elhárítás, Hadtudomány, XVII. Évfolyam 3. szám, 2007. szeptember

²Castells, Manuel (1998a): The End of the Millennium, The Information Age: Economy, Society and Culture, Vol. III. (Cambridge, MA; Oxford, UK: Blackwell)

TÁMOP-4.2.3/08/1/KMR

Hadtudománnyal a biztonságért!

TÁMOP-4.2.3-08/1KMR-2009-0001 Tudomány és Biztonság

A projektek az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósulnak meg.

2. A Hadtudományról és annak jövőbeni szerepéről röviden

A hadtudomány az egyik legősibb tudomány, keletkezése az emberi értelem kialakulásához köthető. Bár maga a fogalom az ősi időkben még nem létezett, de a tartalma élt és működött.

A hadtudomány az a tudományterület, amely a legrégebbi idők óta foglalkozik a biztonság elemzésével, módszertanának megteremtésével és gyakorlatának megalkotásával.

A hadtudomány tartalma folyamatos fejlődést mutat, követve a feltételek és a biztonság tartalmának változásait. Kezdetben a hadtudomány a túlélést, a fennmaradást szolgálta, majd a harc eredményes megvívását tette lehetővé. Ez a tudás folyamatosan fejlődött az életért, a hódításért, a tér megvédéséért folytatott küzdelemben, a társadalmi viszonyok, a társadalomtudományok, a természettudományok, műszaki tudományok, eszközök, technológiák, haditechnika, hírszerzés, diplomácia kialakulásának és változásának tükrében. Folyamatosan bővültek elemei annak mértékében, ahogyan a fenyegetések, kockázatok módosultak, vagyis amilyen mértékben a biztonság fenntartásának követelményei változtak. A tulajdon megjelenésével a vagyonszükséglet, majd a közbiztonság kapott egyre nagyobb teret, a közösségek szerveződésével az állam biztonsága, a pénzügyi rendszer biztonsága, az ipar fejlődésével a környezet biztonsága, a fertőzések veszélyének felerősödésével az egészség- és élelmiszerbiztonság kapott nagyobb jelentőséget, a jogállamiság kialakulásával a jogbiztonság, a számítástechnika előretörésével az információbiztonság kapott mind hangsúlyosabb szerepet.

A hadtudomány legteljesebben a fegyveres harc megvívásában csúcsosodik ki, törvényszerűségei, elvei ezen a téren kerülnek feltárásra, kidolgozásra, amelyek a megfelelő specialitásokkal a komplex biztonság megteremtésének és fenntartásának minden területén és formájában is érvényesülnek.

A fentiek tükrében vizsgálva a harc tudományát, arra a megállapításra juthatunk, hogy a hadtudományt a legszélesebb formában kell értelmeznünk, vagyis a hadtudomány az a tudomány, amely kvázi, a harc minden komplex biztonsági formájára vonatkozóan rendelkezik törvényszerűségekkel, elvekkkel, módszertannal, elmélettel, szabályozással, gyakorlattal, eljárásrenddel. Persze, azt is látni kell, hogy ez a kvázi hadtudomány

TÁMOP-4.2.3/08/1/KMR

Hadtudománnyal a biztonságért!

TÁMOP-4.2.3-08/1KMR-2009-0001 Tudomány és Biztonság

A projektek az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósulnak meg.

specialitásokkal, különleges törvényszerűségekkel bír minden egyes esetben, a biztonság minden különböző eleme tekintetében.

A hadtudomány megújulásának igénye már évek óta napirenden van a hadtudósok, illetve a hadtudománnyal behatóan foglalkozók között, de mindig felmerül a korszerűsítéssel kapcsolatos polémia kérdése, így a végső egyezés az új irányokról és a jövőbeni feladatokról a mai napig nem született meg.

A hazai tudományos élet legmagasabb fóruma, az MTA Hadtudományi Bizottsága és köztestületi tagsága II. tudományos konferenciájának állásfoglalásában már meghatározta a hadtudomány fogalmának újszerű definícióját - Kőszegvári Tibor ny. vezérőrnagy, az MTA doktora javaslatára - az alábbiak szerint: *"A hadtudomány az emberiség létét és biztonságát fenyegető kihívások és veszélyek ellen alkalmazott katonai erők és eszközök sikerét meghatározó elméleti tételek és gyakorlati tapasztalatok összefoglaló ismeretrendszere."*³

Farkasné Zádeczky Ibolya Dr. Kőszegvári Tibor ny. vezérőrnagy, a köztestületi tagság konferenciáján elhangzott előadására reflektálva arra a következtetésére hívja fel a figyelmet, hogy több ok miatt is érdemes átgondolni a hadtudomány helyét, szerepét, tartalmát, intézményrendszerét, mivel a mai helyzet megváltozott gondolkodásmódot és cselekvést igényel. Mint idézi, *„A 21. század hadtudománya immáron nem csupán kisebb-nagyobb államok, alkalmi és hosszabb távú szövetségek egymás elleni szembenállásának, fegyveres küzdelmének kérdéseivel foglalkozik, hanem az egész emberiség létét, biztonságát veszélyeztető olyan kihívásokkal, veszélyekkel is, amelyeket nem egyes embercsoportok szembenállása idéz elő.*⁴ *„A hadtudományban az igazság kutatása, a valóság megismerése, szabályszerűségeinek vizsgálata – gondoljunk az indítékrendszerekre (érdekek, motívumok, értékek, szokások, szükségletek, meggyőződések stb.) – szisztematikus kritikusságot igényelnek, függetlenül a szövetségesi elkötelezettségektől”* – mondja Szabó Miklós

---

³ Hadtudomány, XVII. Évfolyam 1. szám, 2007. március.

⁴ Farkasné Zádeczky Ibolya: Hozzászólás A hadtudomány mai problémái, területei és új fogalma című cikkhez, Hadtudomány, XVII. Évfolyam 2. szám, 2007. június

TÁMOP-4.2.3/08/1/KMR

Hadtudománnyal a biztonságért!

TÁMOP-4.2.3-08/1KMR-2009-0001 Tudomány és Biztonság

A projektek az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósulnak meg.

akadémikus, a hadtudományi kutatások jelentőségéről.⁵ Deák János a hadtudományi kutatások tartalmáról és irányáról pedig a következőket írja: „A hadtudomány és a katonai stratégia egyik központi kérdése ma az, hogy prognózist tud-e adni a belátható jövőben bekövetkező háborúk és fegyveres konfliktusok jellegére és hadászati tartalmára. Ami a háború, a fegyveres konfliktus tartalmát illeti, abban – természetes módon – megjelenik a küzdelem minden formája, így a gazdasági, politikai (diplomáciai), ideológiai és az információs harc, de döntő jelentőségű a fegyveres küzdelem lesz. A fegyveres küzdelem fogja visszatükrözni a háború hadászati tartalmát és jellegét, illetve a háború főbb mutatóit (strukturális elemeit), mint a háború indításának módját, a háború hadászati céljait, a háború során végrehajtandó hadászati feladatokat, a háború méreteit, az alkalmazandó fegyverek fajtáit, és összességében a haditevékenységek formáit és jellegét.”⁶

Az említett példák is bizonyítják, hogy bár a hadtudomány definiálása eltérő és szegmenseiben olykor különböző, abban a felfogásban közös, hogy a hadtudomány az emberiség létét, biztonságát veszélyeztető kihívásokkal, veszélyekkel foglalkozó elméleti tételek és gyakorlati tapasztalatok összefoglaló ismeretrendszere is.

3. A hadtudomány és a biztonságpolitika kapcsolatáról dióhéjban

A magyar hadtudománynak a rendszerváltás után lett része a biztonságpolitika. A korábbi időszakban a biztonság meghatározó része csak a katonai biztonság volt, napjainkra azonban mind a biztonság, mind a biztonságpolitika fogalma egyre komplexebb fogalomrendszerré vált, folyamatosan új elemekkel, területekkel és feladatokkal gazdagodott. A hadtudósok zöme a hadtudomány tudományszakának tekinti a biztonságpolitikát, pl. Szilágyi Tivadar 2003-ban a hadtudomány tudományszakjai között nevesíti a biztonságelméleteket (biztonsági

---

⁵M. Szabó Miklós: A Hadtudományi Bizottság Múltja – A Hadtudomány Jelene, <http://epa.oszk.hu/00600/00691/00048/06.html>, 2010. december 7.

⁶ Deák János: A katonai stratégiák változásai és fejlődésük lehetséges irányai. Hadtudomány, 2008 évi 1. szám 55-69. oldalak.

TÁMOP-4.2.3/08/1/KMR

Hadtudománnyal a biztonságért!

TÁMOP-4.2.3-08/1KMR-2009-0001 Tudomány és Biztonság

A projektek az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósulnak meg.

tanulmányokat), valamint a politikatudomány és honvédelem tudományokat,⁷ míg egy másik iskola képviselői, Gazdag Ferenc és Martinusz Zoltán a politikatudomány keretében helyezi el azt.⁸ A biztonságpolitikát a politika (külpolitika) részeként fogja fel Szenes Zoltán is.⁹ Farkasné Zádeczky Ibolya pedig arra a következtetésre jut, hogy e szakterület "kinőtte" a tudományszak kategóriát, és képes megfelelni a tudományággal szemben támasztott követelményeknek.

Dr. Hadnagy Imre József ny. alezredes tanulmányában egyetértve a biztonság komplex, vagy tág értelmezésével már egyenesen biztonságtudományról (biztonságelmélet) beszél, mely szerint „a biztonságelmélet a legtágabb értelemben a nemzeti, a nemzetközi biztonságot befolyásoló kihívások, veszélyek és kockázatok megszüntetésére, a lehető legkisebb szintre mérséklésére hivatott nemzeti, szövetségi, regionális, nemzetközi szervezetek tevékenységének sikerét meghatározó elméleti tételeket és gyakorlati tapasztalatokat összefoglaló ismeretrendszer.”¹⁰

Dr. Zsigovits Lászlóval és Demeter Attilával egy korábban írt cikkünkben a biztonság definiálását oly módon határoztuk meg, mely szerint a biztonság olyan állapot, amelyben a fenyegetések, veszélyhelyzetek feltárásra kerültek, valamint kidolgozásra kerültek azok a megelőző, védelmi, elhárító, felszámoló intézkedések, amelyek kizárják, akadályozzák, enyhítik, helyreállítják a bekövetkezett káros hatások következményeit, valamint ezek végrehajtásához rendelkezésre állnak a megfelelő tervek, modellek, felkészült erők és eszközök. Ha biztonságot komplex értelmében vizsgáljuk, megállapítható, hogy az nagyon széles területet ölel fel. Ezek közül, a teljeség igénye nélkül, néhány fontosabb elem felsorolása is jól mutatja a definíció bonyolultságát, összetettségét: hiszen beszélhetünk pénzügyi- gazdasági biztonságról, katonai biztonságról, államhatárok biztonságáról, rendvédelem biztonságáról, katasztrófák elleni biztonságról, tűzvész elleni biztonságról, élelmiszer biztonságról, ökológiai biztonságról, egészség biztonságról, egyéni biztonságról,

⁷A tudomány rendszertani értelmezése. Szerk.: Szilágyi Tivadar, ZMNE, Budapest, 2003. 9. old.

⁸Forgács Balázs: Biztonságpolitika a katonai felsőoktatásban. In: Új Honvédségi Szemle, 2006/ 1. online változat

⁹Szenes Zoltán: Válaszúton a magyar biztonságpolitika. In: Új Honvédségi Szemle, 2005/ 12. online változat

¹⁰

TÁMOP-4.2.3/08/1/KMR

Hadtudománnyal a biztonságért!

TÁMOP-4.2.3-08/1KMR-2009-0001 Tudomány és Biztonság

A projektek az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósulnak meg.

információbiztonságról, jogbiztonságról és még hosszan lehetne sorolni a biztonság elemrendszerét. A biztonság ezen, komplex rendszerével globálisan a biztonságpolitikának kell foglalkoznia, de a biztonság egyes elemei vizsgálatában, szakmai kutatásában a releváns szakegyetemek, szakfőiskolák, intézetek képesek hatékony eredményeket elérni. Mivel a komplex biztonság egy olyan filozófiai kategória, amelynek vannak általános és speciális ismérvei is, az általános jellemzőből fakadóan elvi megalapozásának is egységesnek, centrálisnak kell lennie. A tudományos fogalomrendszert, kutatási módszertant, elvi modellalkotást, vizsgálati eljárásokat, törvényszerűségek feltárását azonos alapvetés, vezérelv alapján kell kidolgozni. Majd ezt követően lehet a területenkénti konkrét biztonsági tevékenységrendszert meghatározni, felosztani, művelni a felsőfokú tanintézetek, kutatóhelyek és kutatók között.

A nemzetközi gondolkodók közül Stephen M. Walt a biztonságpolitika meghatározásakor a fegyveres erővel való fenyegetésre, a fegyveres erő alkalmazásának és ellenőrzésének a tanulmányozására helyezi a hangsúlyt, míg Barry Buzan mindazt vizsgálandónak tartja, amely a társadalmi lét különböző szektoraiban felmerülő ügyek biztonságiasítási folyamatát elemzi. Kenneth N. Waltz is a biztonsági tanulmányokat a nemzetközi elmélet szélesebb összefüggéseiben helyezi el, mely szerint a bel- és külpolitika összehasonlítása, a nemzetközi politika struktúrájának és alkotóelemeinek, illetve az erőforrás-megoszlás elemzése a biztonsági tanulmányok feladata.

Mindezeket figyelembe véve Társaságunknak és szakosztályunknak a jövő veszélyeinek észlelésével, a biztonságpolitika legaktuálisabb kérdéseivel és azok elemzésével tanácsos foglalkoznia, felismervén, hogy olyan korban élünk, amelyben egy új világ elrendeződésének vagyunk a tanúi, ezért feladatunk ennek az átrendeződésnek a megértése és megértetése, új kérdések keresése illetve a válaszok megtalálása ezen kihívásokra tudományos igénnyel.

4. Az MHTT disszeminációs tevékenysége az EU lisszaboni stratégiájának tükrében

Az EU 2000-ben megfogalmazott lisszaboni stratégiája annak felismeréseként született meg, hogy Európa mindenféle értelemben vett jelentős átalakuláson megy keresztül, így azért, hogy

TÁMOP-4.2.3/08/1/KMR

Hadtudománnyal a biztonságért!

TÁMOP-4.2.3-08/1/KMR-2009-0001 Tudomány és Biztonság

A projektek az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósulnak meg.

az Unió továbbra is a világ vezető tudásalapú társadalma maradjon, illetve még inkább azzá váljon, növelni szükséges az oktatásra és a kutatásra szánt energiák és anyagi ráfordítások összegét. Eszerint mind Magyarországnak, mind az Európai Uniónak több tudósra van szüksége ahhoz, hogy erősítse versenyképességét a globális gazdaságban.

A kétezres évek eleje óta eltelt időszak még jobban rávilágított arra a tényre, hogy a kutatás gyorsan változó környezetében a globális verseny valamennyi tudás ágazatban megfigyelhető fokozódása miatt az európai kutatás világviszonylatban elfoglalt pozíciója napjainkban továbbra is kihívások előtt áll. Ezért 2010. június 17-én az EU tagállamainak állam- és kormányfői átfogó stratégiát fogadtak el a következő tíz évre vonatkozóan, melynek célja a 2000-ben elfogadott Lisszaboni stratégia folytatásaként az EU gazdaság stabilitásának helyreállítása és megszilárdítása mellett olyan közép- és hosszú távú reformok végrehajtása, amelyek a versenyképesség és a foglalkoztatottsági helyzet javítását szolgálják Uniós szinten. Az Európa 2020 stratégia céljainak megvalósításában az oktatásnak és kutatásnak kulcsszerepe van a tudás alapú gazdaságon nyugvó versenyképesség elősegítésének szempontjából, ezért az Európai Unió kinyilvánította, hogy a tudás és a tudásnak köszönhető innováció az EU legértékesebb eszközei közé sorolandó, emiatt kulcsfontosságú intézkedéseként azt is meghatározta, hogy javítani szükséges a tudásátadás hatékonyságát a közfinanszírozású szervezetek és a civil társadalom között. Ez ránk vonatkoztatva azt jelenti, hogy mint eddig is, a Magyar Hadtudományi Társaságnak tevékenysége során célszerű figyelembe venni mind a társadalom, mind a HM által támasztott szükségleteket és követelményeket, hogy azok a Társaság eredményeiből a jövőben is profitálni tudjanak. A tudományos disszeminációs tevékenység ezért kulcstevékenység, hiszen ez a képzésekben résztvevő, illetve az oktatásban közreműködő döntéshozók és más érdekeltek tudományos fejlődését is szolgálja.

A kétezres évek elején az Európai Tanács azzal a kéréssel fordult az Oktatási Miniszterek Tanácsához, hogy dolgozzon ki konkrét, az oktatási rendszert érintő célokat, amelyek amellet, hogy a közös feladatokra/területekre koncentrálnak, tiszteletben tartják a nemzeti

TÁMOP-4.2.3/08/1/KMR

Hadtudománnyal a biztonságért!

TÁMOP-4.2.3-08/1KMR-2009-0001 Tudomány és Biztonság

A projektek az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósulnak meg.

sokszínűséget is. Az ennek nyomán elkészült jelentés 3 stratégiai célkitűzést tartalmazott az oktatási és képzési rendszerekre vonatkozóan:

1. az oktatási és képzési rendszerekhez való hozzáférhetőség megkönnyítése mindenki számára;
2. az oktatási és képzési rendszerek megnyitása szélesebb közönség számára.
3. az EU-s oktatási és képzési rendszerek minőségének és hatásosságának javítása.¹¹

Társaságunk rendelkezik olyan eszközökkel, amelyek képesek ezen célok elérését megkönnyíteni nem csak a felsőoktatásban résztvevők felé, de amely a tudásmegosztás által hasznos társadalmunk számára is, hiszen a tudományos szervezetek feladata nem csak új gondolatok felvetése, hanem a tudomány széles körben való népszerűsítése is. A következőkben a Magyar Hadtudományi Társaság ezen eszközei és meglévő feladatai kerülnek bemutatásra.

A Magyar Hadtudományi Társaság disszeminációs tevékenységéről

A Magyar Hadtudományi Társaság (MHTT) a hadtudomány eredményeinek terjesztését oly módon éri el, hogy tevékenységén keresztül hozzájárul az egyetemes biztonság problémáinak tudományos vizsgálatához, a tudományos eredmények gyakorlatban való alkalmazásához, a hadtudomány és más kapcsolódó tudományterületek iránt érdeklődő, azokkal tudományos igénnyel foglalkozó szakemberek összefogásához, megfelelő fórumot biztosítva a Társaság mintegy 800 tagja számára ismereteik bővítéséhez, kutatásaik segítéséhez, szakmai eredményeik terjesztéséhez, publikálásához, valamint a magyar hadtudományi élet hagyományainak ápolásához. A Társaság integráló jellegű szervezetnek nevezhető, hiszen nemcsak a hadtudomány iránt érdeklődő civileket fogja össze, de a szélesen értelmezett védelmi szféra tagjait is, akik 22 szakosztályban és két területi tagozatban fejtik ki tudományos tevékenységüket. A Társaság jó kapcsolatot ápol állami szervekkel, különböző

---

¹¹ Részletes munkaprogram az európai oktatási és képzési rendszerekhez kapcsolódó célkitűzések kivitelezéséhez

TÁMOP-4.2.3/08/1/KMR

Hadtudománnyal a biztonságért!

TÁMOP-4.2.3-08/1KMR-2009-0001 Tudomány és Biztonság

A projektek az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósulnak meg.

állami szervek (például a Katonai Felderítő Hivatal) Tudományos Tanácsával, civil szervezetekkel, kutatóintézetekkel, illetve az MHTT-hez hasonló tudós társaságokkal, és szoros együttműködést tart fent a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemmel és az egyetem doktori iskoláival (Hadtudományi illetve Katonai Műszaki Doktori Iskola). A Társaság munkáját és létezését anyagilag a Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Tudományos Akadémia támogatja, továbbá fenntartásához a Honvéd Vezérkar által létesített Hadtudományi Alapítvány is hozzájárul. A Hadtudományi Társaság évente két-három központi rendezvényt (konferenciákat, szemináriumokat) szervez, amit kiegészítenek a szakosztályok rendezvényei is.

Az MHTT céljai:

- összefogja a hadtudomány és a hozzá kapcsolódó más tudományterületek iránt érdeklődő és azzal tudományos igénnyel foglalkozó vagy foglalkozni kívánó állampolgárok tevékenységét,
- segíti a tudományos eredmények gyakorlatban történő alkalmazását,
- biztosítja tagjai részére a tudományos továbbképzést,
- fórumot biztosít a magyar hadtudomány eredményeinek publikálásához.

A Társaság céljainak elérése érdekében az alábbi tevékenységeket fejti ki:

- Kongresszusokat, konferenciákat szervez, vitaüléseket, klubdélutánokat tart,
- bemutatókat, kiállításokat, valamint szakirodalmi tájékoztatókat szervez,
- részt vesz a hadtudományi kutatási, fejlesztési és oktatási feladatok kidolgozásában, valamint segíti ezek megoldását,
- segítséget nyújt fiatal szakemberek tudományos előmeneteléhez, számukra publikálási lehetőséget és fórumot biztosít,
- szakosztályai útján kapcsolatot tart a hadiiparral, segíti a tudományos eredmények gyakorlatba történő átültetését,

TÁMOP-4.2.3/08/1/KMR

Hadtudománnyal a biztonságért!

TÁMOP-4.2.3-08/1KMR-2009-0001 Tudomány és Biztonság

A projektek az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósulnak meg.

- részt vesz a magyar hadiipar történetének feldolgozásában, hozzájárul hagyományai és technikai emlékeinek ápolásához,
- a társaság tagjai számára publikálási lehetőséget biztosít a Hadtudomány című folyóiratban, amelyet rendszeresen megjelentet, hozzájárul más tudományos kiadványok megjelenéséhez,
- felkérés esetén állami és társadalmi szervezetek részére szakvéleményt készít,
- szakmai továbbképzést, bel- és külföldi tanulmányutakat szervez,
- a tudományos tevékenység elismeréseként évente Tanárki Sándor díjat adományoz,
- tudományos pályázatokat hirdet és az arra érdemeseket díjazza, továbbá segíti tagjait más pályázatok elnyerésében és az ezekkel kapcsolatos ügyek intézésében,
- kapcsolatokat épít ki és tart fenn állami és társadalmi szervezetekkel, más tudományterületen tevékenykedő intézményekkel és egyesületekkel,
- kapcsolatot létesít és tart fenn külföldi hadtudományi szakmai egyesületekkel és szövetségekkel.¹²

A Hadtudomány című folyóirat

A Magyar Hadtudományi Társaság folyóiratán keresztül törekszik arra, hogy bemutassa a szakosztályok és a tagok elméleti és gyakorlati munkájának eredményeit, reprezentálja a Társaság tudományos életét, tevékenységét, másrészt fórumot biztosítson mindazok számára, akik véleményükkel, javaslataikkal hozzá kívánnak járulni a hadtudomány gazdagításához. A folyóirat plénumot jelent a társaság tagjai részére ismereteik bővítéséhez, kutatásaik segítéséhez, szakmai véleményeik terjesztéséhez és publikálásához. A Hadtudomány című folyóirat eszközt jelent arra nézve is, hogy a Társaság eredményei a nyilvánosság előtt megmérettessenek. A folyóirat szerzői elsősorban a tagság soraiból kerülnek ki, hiszen a Társaság eredményei a tagság munkájából tevődik össze. A Hadtudomány című folyóirat a hadtudomány, a határőrizet és a határrendészet, valamint a közrendvédelem kérdéseit is

¹² <http://mhtt.eu/bemutatkozas.html>, 2010. december 20.

TÁMOP-4.2.3/08/1/KMR

Hadtudománnyal a biztonságért!

TÁMOP-4.2.3-08/1KMR-2009-0001 Tudomány és Biztonság

A projektek az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósulnak meg.

magába foglaló - szakterületen működő, az általános honvédelmi érdeket kifejező, összhaderőnemi elméleti és gyakorlati kiadvány, amely a témák aktualitásának és súlyuknak megfelelő részarányban fogja át a hadtudomány minden területét, integrálja azoknak a tudományoknak az eredményeit is, amelyek közvetlenebbül kapcsolódnak az ország honvédelmi felkészítéséhez.

A folyóirat - tartalmi törekvéseit tekintve - a magyar progresszió részeként kíván hozzájárulni a magyar hadtudomány, a hadászat, a stratégiák alapjainak lerakásához és fejlesztéséhez, a biztonság- és a honvédelmi politika alakításához; segíteni kívánja a tudományos gondolkodás fejlődését, a honvédelem állami feladatainak teljesítését. A folyóirat minden olyan, a tudományt gazdagító, szakmailag megalapozott, konstruktív írásnak biztosít fórumot, amely hozzájárul a hadtudomány ismereteinek terjesztéséhez nem csak a szakma, de a társadalom körében is.

- a hadtudomány problémáinak tárgyilagos, elméleti vizsgálatához, nemzeti arculatának alakításához;
- a magyar biztonságpolitika és a honvédelem nemzetérdekű fejlesztéséhez;
- az új alapokra helyezett nemzetbiztonság, határőrizet és határrendészet, valamint a közrendvédelem elméleti megalapozásához, gyakorlatának tökéletesítéséhez.

A folyóirat témakörei - a negyedéves megjelenés és a terjedelmi korlátok ellenére - széles skálán mozogtak, átfogják a hadtudomány fontosabb területeit. Aktuális - biztonságpolitikai (20 %); hadtudományi, hadügyi, védelmi (40-50 %); védelemgazdasági (1-3 %), vezetési és kiképzési (8-10 %); rendvédelmi (5-8 %), valamint a társasági élet hírei, eseményei (10-20 %, területen az írások aránya. A folyóirat emellett bemutatja a Társaság életét és eredményeit is, ugyanakkor gazdagítja a hadtudományt, bővíti, szélesíti és általánosítja ismeretrendszerét; segíti a tagokat és a hadtudomány iránt érdeklődők körét a legújabb eredmények megismertetésében.¹³ A kiadvány témái azt is mutatják, hogy a Társaság más tudományos

---

¹³ http://mhht.eu/hadtudomany/celok_eredmenyek.html, 2010. december 20.

TÁMOP-4.2.3/08/1/KMR

Hadtudománnyal a biztonságért!
TÁMOP-4.2.3-08/1KMR-2009-0001 Tudomány és Biztonság

A projektek az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósulnak meg.

szervekkel, tudósokkal és intézetekkel együttműködve eredményesen vesz részt a honvédelem, a hadügy feladatainak kommunikálásában és gyakorlatának alakításában.

A jövőre vonatkozóan a Magyar Hadtudományi Társaság a tudomány népszerűsítését, ezen belül is a hadtudományokét és a biztonsági tanulmányokét, társadalmunk minél szélesebb rétege számára a következő képen érheti el:

- Továbbra is lehetőséget biztosít fiatalnak és idősnek egyaránt, hogy betekintést nyerjen a tudományos életbe, illetve motivációjuktól függően elinduljanak a tudományos pálya rögös, ám de szép és gyümölcsöző útján.
- További lehetőségeket teremt előadói részére, hogy folyamatosan megmérettethessék magukat, mérlegre tegyék tudásukat, fejlődésre ösztökélve magukat és a hallgatóikat egyaránt.
- A hazai szakemberek mellett felvonultat és széles körűen megismerttet olyan nemzetközileg elismert szaktekintélyeket is, akik lehetőség szerint ugyanazon, de nem ritkán más tudomány területen tevékenykednek, szereztek tapasztalatot, és ezt készek megosztani Társaságunk tagjaival.
- Bátorítást nyújt a fiataloknak arra, hogy az oktatás alatt vagy annak befejeztével részt vegyenek a Társaság előadásain nem csak, mint résztvevő hallgatók, de úgy is, mint előadók. Ezáltal a Magyar Hadtudományi Társaság platformot teremthet a fiatalok tudományos pályára irányításában és jövőbeni megtartásában.
- A szervezet tagjai számára nemcsak előadói lehetőséget, de keretet is biztosít tudományos tevékenységük eredményeinek terjesztéséhez és lehetőséget annak bővebb kiaknázásához.
- A Társaság folyamatosan motiválja senior korú tagjait is arra, hogy osszák meg tapasztalataikat és tudásukat szakosztály előadások, illetve konferencia előadások keretében.

TÁMOP-4.2.3/08/1/KMR

Hadtudománnyal a biztonságért!

TÁMOP-4.2.3-08/1KMR-2009-0001 Tudomány és Biztonság

A projektek az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósulnak meg.

Mindezen tudományos tevékenységek által csökkenhet a társadalom tagjai és a tudományos elit közötti megosztottság, növekedhet a tudományos közösség nyitottsága, hiszen a szélesebb nyilvánosság elérésével több tudományos információt szolgáltathat, ami által lehetővé válik, hogy tudósaink és a nyilvánosság kapcsolatba kerüljön egymással, mindezzel lehetőséget teremtve az emberek számára arra, hogy kifejezhessék a hadtudománnyal és biztonsági tanulmányokkal kapcsolatos véleményüket. Egyetértve Nagy László elnök úrral, amit a Gondolatok a Társaságról és a hadtudományról c. írásában közölt, miszerint „Társaságunk alapvetően helyes úton jár (például az integráló jelleg vagy a folyóiratunk színvonala és stílusa, a szakosztályok autonómiája vagy nem fizető tagjaink kezelése, a honlapunk szerkesztése és még számtalan vonatkozásban). Vele ellentétben azonban úgy gondolom, hogy a Társaság megismertetése és beágyazottságának növelése a szélesebb hazai társadalom körében, illetve a nemzetközi térben elengedhetetlen, még ha ez nagy erőfeszítésekkel jár is a jövőre nézve. Ugyanakkor örvendetes az a tény, hogy Társaságunk nagy megbecsülést vívott ki, jelentősebb tekintélynek örvend a hazai tudományos közéletben.

TÁMOP-4.2.3/08/1/KMR

Hadtudománnyal a biztonságért!

TÁMOP-4.2.3-08/1KMR-2009-0001 Tudomány és Biztonság

A projektek az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósulnak meg.

Befejezés

Az Európai Unió lisszaboni célkitűzéseinek és a jövő évi 2011-es magyar soros elnökség prioritásainak jegyében a teljesség igénye nélkül röviden összefoglalom, hogy melyek azok a téma lehetőségek, amelyekkel a Magyar Hadtudományi Társaságnak a jövőben foglalkozni szükséges:

Hazánk biztonságával kapcsolatos kérdéskör:

- A hazánk kül- és biztonságpolitikai érdekeit veszélyeztető fejlemények és események, valamint ezen érdekek érvényesülését akadályozó, illetve azt előmozdító tényezők,
- A globális biztonságot stratégiai értelemben fenyegető jelenségek,
- A transz-atlanti és európai biztonsági struktúrákkal, illetve kül- és biztonságpolitikai együttműködéssel szemben ható erők tevékenységének figyelemmel kísérése. A kül- és biztonságpolitika terén hazánk nemzetközi kötelezettségeinek teljesítését elősegítő információk,
- A hazánk, valamint a NATO és az Európai Unió tagállamai stabilitását és biztonságát veszélyeztető nemzetközi, illetve regionális konfliktusok és válságok,
- Régióknak stabilitása és biztonsági helyzete.
- A kormányzat aktuális igényeinek megfelelően a nemzetközi kül- és biztonságpolitika egyéb kérdései.

Magyarország soros elnökségének prioritásai:

1. Az EU bel- és igazságügyi együttműködésének, valamint egyes aspektusainak vizsgálata,
2. Duna-stratégia: energiaellátástól a közlekedésen és a kulturális sokszínűségeen keresztül a munkahelyteremtésig, amely a környezet megóvásáig szinte mindenre kiterjed. Az együttműködés új lehetőségeket teremthet a térségben, ennek vizsgálata nekünk is feladatunk lehet,

TÁMOP-4.2.3/08/1/KMR

Hadtudománnyal a biztonságért!

TÁMOP-4.2.3-08/1KMR-2009-0001 Tudomány és Biztonság

A projektek az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósulnak meg.

3. AZ EU további bővítési politikája és hatása Magyarországra, valamint tágabb környezetünkre,
4. A romániai schengeni - csatlakozás hatása Magyarországra.

Európai Uniót érintő kihívások:

- Bevándorlás politika, migráció,
- Kisebbségpolitika,
- Egyenlőtlen régiók biztonságra gyakorolt helyzete.

Az Európai Uniót kívülről fenyegető kockázatok és veszélyek:

- Instabil régiók EU-ra gyakorolt hatása: pl.: Dél-Kaukázus, Balkán, Keleti-Szomszédság,
- Etnikai, vallási konfliktusok: Közel-Kelet, Dél-Kaukázus
- Fejletlen régiók: pl.: Afrika szegénysége és közelsége az EU határaihoz,
- Valamint az EU határainál fekvő szeparatista államok.

További vizsgálatot igénylő globális kérdések világban:

- Sebezhető kritikus infrastruktúra és informatikai rendszerek,
- Tömegpusztító fegyverek proliferációja,
- Terrorizmus,
- Rakétavédelem,
- Szélsőséges mozgalmak elleni védekezés,
- Failed-states, avagy bukott államok problematikája,
- Afganisztáni háború,
- Irak polgárháborús helyzete,
- Tengeri kalózkodás,
- Globális felmelegedés hatásai,
- A hadviselés átalakulása és a hadászati módszerek megváltozása,

TÁMOP-4.2.3/08/1/KMR

Hadtudománnyal a biztonságért!

TÁMOP-4.2.3-08/1KMR-2009-0001 Tudomány és Biztonság

A projektek az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósulnak meg.

- Szövetségi rendszerben való részvételünk,
- Feltörekvő nagyhatalmak, amelyek átrendezik a nemzetközi kapcsolatokat: Kína, Brazília, India, avagy a Nyugati világ szerepe az új világrendben kérdésköre.

Mint a fentiekből következik, a Magyar Hadtudományi Társaságnak a napjainkban zajló világ átrendeződésének a felismerése és megértése a feladata, ennek következtében tudományos kérdések megválaszolására is kínálkozik feladat bőven. Magyarország híres nemzetközileg elismert feltalálóról, kutatóiról, kimagasló tehetségeiről. A tehetség kibontakoztatása ezért nem csak lehetőség, de feladat is arra nézve, hogy szervezetünk még inkább alkalmassá váljon (hiszen már most is alkalmas) vonzó példa és inspiráló környezet nyújtására olyan kutatók, oktatók és ifjú tudósok számára, akiket érdekel a hadtudomány és a biztonságpolitika, megfelelő platformot biztosítva számukra társaságunk, országunk és nemzetünk hasznára.

Felhasznált irodalom:

1. A tudomány rendszertani értelmezése. Szerk.: Szilágyi Tivadar, ZMNE, Budapest, 2003. 9. old.
2. Az MTA Hadtudományi Bizottsága és köztestületi tagsága II. tudományos konferenciájának állásfoglalása. In: Hadtudomány, 2007/1. 14. old.
3. Castells, Manuel (1998a): The End of the Millennium, The Information Age: Economy, Society and Culture, Vol. III. (Cambridge, MA; Oxford, UK: Blackwell)
4. Deák János: A katonai stratégiák változásai és fejlődésük lehetséges irányai. Hadtudomány, 2008 évi 1. szám 55-69. oldalak.
5. Dr. Hadnagy Imre József ny. Alezredes: Mennyire biztos, vagy mennyire bizonytalan a biztonság napjainkban, Hadtudomány
6. Forgács Balázs: Biztonságpolitika a katonai felsőoktatásban. In: Új Honvédségi Szemle, 2006/ 1. online változat

TÁMOP-4.2.3/08/1/KMR

Hadtudománnyal a biztonságért!

TÁMOP-4.2.3-08/1KMR-2009-0001 Tudomány és Biztonság

A projektek az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósulnak meg.

7. Kőszegvári Tibor: A hadtudomány mai problémái, területei és új fogalma.
In: Hadtudomány, 2007/1. 13. old.
8. Lénárt Ferenc: Változó világ - fejlődő hírszerzés és elhárítás, Hadtudomány, XVII.
Évfolyam 3. szám, 2007. szeptember
9. M. Szabó Miklós: A Hadtudományi Bizottság Múltja – A Hadtudomány Jelene,
<http://epa.oszk.hu/00600/00691/00048/06.html>, 2010. december 7.
10. Nagy László: Gondolatok a Társaságról és a hadtudományról, Hadtudomány, XVII.
Évfolyam 2. szám, 2007. június
11. Szenes Zoltán: Válaszúton a magyar biztonságpolitika. In: Új Honvédségi Szemle,
2005/ 12. online változat
12. http://mhht.eu/hadtudomany/celok_eredmenyek.html, 2010. december 20.
13. <http://mhht.eu/bemutatkozas.html>, 2010. december 20.

Budapest, 2010. december 21.

TÁMOP-4.2.3/08/1/KMR

Hadtudománnyal a biztonságért!

TÁMOP-4.2.3-08/1KMR-2009-0001 Tudomány és Biztonság

A projektek az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósulnak meg.